

Fier-gazet

Dat elke regio een schat aan erfgoed bezit, is alom geweten. Maar dat gemeentes ook bruisen van niet-tastbaar of immaterieel erfgoed is vaak nog een onontdekt gegeven. Deze gebruiken, kennis en praktijken met wortels in het verleden worden er **dagdagelijks beleefd en gekoesterd**. En vooral ook **doorgegeven van de ene inwoner op de volgende**.

Traditioneel zet een heemkundige of erfgoedvrijwilliger in deze rubriek fier het immaterieel erfgoed in zijn eigen gemeente in de kijker. Voor deze zomereditie gaven we de fakkel door aan twee traditiespotters van #IKSCHRIJFGESCHIEDENIS.

#IKSCHRIJFGESCHIEDENIS brengt levende tradities en technieken in beeld. Met onbevangen blik trokken de traditiespotters richting Arendonk. Welke tradities en technieken konden ze er op één dag spotten? Welke leven er volgens de Arendonkenaren en wie beleeft ze? Locatie van de dag: de jaarlijkse Oogstfeesten!

*Zin om zelf in deze rubriek te verschijnen? Mail naar daphne.maes@heemkunde-vlaanderen.be.
(initiatief van Heemkunde Vlaanderen en tapis plein vzw)*

“In het centrum is niemand, het centrum is nu hier” bezoeker Oogstfeesten

(en dat de Oogstfeesten leven in Arendonk!)

FIER OP WAT ZIJ DOEN

Martin en Leo van de **Koninklijke Sint-Sebastiaansgilde** zetten samen met hun gildevrienden enthousiast de schutterstraditie verder. De gilde van Arendonk beoefent het schieten op staande wip. Op een wip van 26 meter hoog trachten ze met een blanke boog de ‘vogels’ van hun pin te halen. Om de drie jaar organiseert de gilde de koningschiëting waar vele buurgilden op afkomen. Ook dit jaar mocht een schutter zich tot koning kronen. De gilde is aangesloten bij de grote groep gilden in de Kempen, de ‘Hoge Gilde Raad der Kempen’. → www.sint-sebastiaansgilde-arendonk.be

De jaarlijkse **Oogstfeesten** zijn één van de zomerse hoogtepunten in Arendonk. Startend met een oogstmis met tractorwijding, ontplooit het feest zich verder met een fuif, feestmaal, veepprijskamp en behendigheidswedstrijd voor tractoren. Ook **Paula & Mieke** zijn steeds van de partij. Samen met de **KVLV Arendonk** verblijden ze heel Arendonk met hun kook- en bakkunsten. → www.kvlvarendonk.be

Ga je op 25 november naar Arendonk dan is de kans zeer groot dat je zingende kinderen hoort. Al generaties lang trekken kinderen op die avond van deur tot deur om **Sinte Katharina** te zingen. Met een lampion in de hand hopen ze zo zakken snoep te verzamelen. Ook oud-burgemeester **Ernest Buïjs** was als kind meermaals van de partij. → www.arendonk.be

#IKSCHRIJFGESCHIEDENIS - #IKSCHRIJFGESCHIEDENIS

DEZE EDITIE #IKSCHRIJFGESCHIEDENIS SPOT TRADITIES IN ARENDONK!

Traditiespotters ter plaatse:
Anne Verbeure en Arne De Loore

Locatie: Oogstfeesten Arendonk

Meest verrassende ontdekking van dit onderzoek:
Als stadsmens begaf ik me echt op onbekend terrein. Van de veekamprijzen tot de minigymcana voor de allerkleinsten, het hele dorp deed gretig mee. Wat een veelheid aan voor mij onbekende tradities. En wat een gepassioneerde verhalen ze te vertellen hadden in hun eigen sappige dialect! (Anne)

www.ikschrijfgeschiedenis.be

Met dank aan Als Ice Can (Heemkring Arendonk) en de vele fiere inwoners van Arendonk voor hun verhalen en tips.
www.heemkringarendonk.be

ALOMTEGENWOORDIG
DIALECTWOORD

FLIKKETEER

(vlinder)

ACTIEVE VERENIGINGEN MET WORTELS IN HET VERLEDEN:

- Al voor de 101ste editie organiseerde de **Volkspelen Vrijkermis vzw** deze zomer de Vrijkermis in Arendonk. Jaar na jaar strijden meer dan 750 **vogelpikkende fietsers** voor de overwinning. De deelnemers fietsen hiervoor tweemaal langs vier posten waar ze telkens zoveel mogelijk punten trachten te gooien. De huidige volksspelen zijn een afgeslankte versie van de uitgebreidere spelen vroeger. Door het groeiend succes en aantal deelnemers werd in de jaren '80 beslist om enkel de vogelpik over te houden. Door de recente invoering van een digitale online puntentelling kreeg de wedstrijd een hedendaagse uitstraling wat zich ook uit in de publieksbe-langstelling.

→ www.vrijkermis.be

- **Biegilde St.-Ambrosius Arendonk** is een oude imkervereniging, opgericht in 1701. Oud, maar nog steeds springlevend! Een van hun laatste initiatieven is de realisatie van het eerste bijvriendelijk industriepark van Vlaanderen i.s.m. lokale ondernemers en de overheid. In plaats van met gewoon graszaad werden de berm en kruispunten in de Hoge Mauw (Arendonk) beplant en ingezaaid met bijvriendelijke planten en kruiden: kamille, sint-janskruid en andere wilde kruiden, bloemen en struiken die veel stuifmeel bevatten. Dé lievelingskost van honingbijen.

ONZE AMBACHTEN – TOEKOMST VERZEKERD!

Vlakbij het Arendonks Heemhuis staat de **Toremansmolen** te blinken. De molen werd gebouwd in 1809 en is na een restauratie in 1988 terug actief. **Molenaar** Jef Raeymaekers maalt er nog maandelijks graan. Het beheer is in handen van Als Ice Can. De molen is van mei tot september elke laatste zondag van de maand te bezoeken.

WAARVOOR WIJ IN DE WIJDE REGIO BEKEND STAAN:

“Arendonkenaren staan gekend als Teljoorlekkers”

Vroeger hadden de inwoners van Arendonk het niet zo breed. Omdat ze zo weinig te eten kregen, likten ze hun hele bord leeg. De inwoners van Arendonk kregen zo de bijnaam 'Teljoorlekker', dialect voor bordenlikker' (Ernest Buijs, oud-burgemeester Arendonk). En de inwoners? Die dragen de spotnaam met fierheid. In 2000 werd een standbeeld ingehuldigd van een anonieme inwoner, mét leeggelikt maaltijdbord. Met de Teljoorfeesten zetten ze hun bijnaam nog eens extra in de verf.

ARENDONKS DIALECT

Arendonk kent een zeer specifiek dialect. Vele niet-Arendonkenaars breken zich de tong wanneer ze toch een paar woorden in het dialect trachten te zeggen. Hoe het gegroeid is, is nog steeds een raadsel.

= TYPISCH STREEKLIEDJE =

Flet Sint-Katharinalied

*Sinte Katharina ... file Filemina
Een kjeske vur ne cent,
al wie daer nie over kan
over een kjeske, over een kjeske
en al wie daer nie over kan
over een kjeske van ne cent
laat ons, laat ons
ne goeien avond onder ons*

Wie of wat men hier in ere houdt:

Arendonk staat gekend als het '**sigarendorp**'. De sigarennijverheid bloeide op in Arendonk eind 19de eeuw. De Eerste Wereldoorlog betekende echter een kentering en tegen de Tweede Wereldoorlog werd de ondergang van de ambachtelijke sigarennijverheid volledig ingezet door de mechanisatie. Maar Arendonk blijft zijn geschiedenis eren. De toenmalige fabriekspanden kenden een heroriëntatie. Zo huist de Gemeentelijke Academie voor Schone Kunsten in een van de voormalige sigarenfabrieken (Karel I). In het Heemmuseum is een derde van de ruimte gewijd aan de Arendonkse sigarenmakerij.

Daarnaast werd Arendonk door de **valkeniers** van de streek op de kaart gezet. Reeds in de 10de en 11de eeuw vormde de valkerij voor onze streken een belangrijke bron van inkomsten. Het centrum bij uitstek was Arendonk. De valkeniers waren in heel Europa gekend. Bewijs: vroeger was er zelfs een Rue d'Arendonk in Parijs. De valkerij krijgt dan ook nu nog een plek in het Heemmuseum en er worden regelmatig demonstraties georganiseerd in de gemeente.

ALOMTEGENWOORDIG
DIALECTWOORD

TELJOORLEKKER

(bordenlikker)

ONZE LOKALE VOLKSSPORTKAMPIOEN

Ontegensprekelijk **Rik Van Steenberghe**!
Rik hoort thuis in het rijtje van de grote Belgische wielervedstrijders. Meervoudig Belgisch kampioen, winnaar van de Ronde Van Vlaanderen, Parijs-Roubaix, enzovoort. Tussen '42 en '66 was de Koning van de sprint alomtegenwoordig. Arendonk eert zijn held met een bustebeeld op de Wampenberg.

TRADITIE VAN DE TOEKOMST?

Arendonk feest graag. Dat zie je aan de vele dorpsfeesten met lange geschiedenis als onder andere de **Oogstfeesten** en **Vrijkermis**. Een die er sinds een tiental jaar bijgekomen is, is de **Teljoorlekkersdag**. De teljoorlekkersdag is een groot dorpsfeest met muziek, animatie, drinken en ... gratis rijstap voor elke teljoorlikker. Enige voorwaarde: je eet het bord leeg zonder handen en likt het smakelijk proper. Dit jaar maakten de organisatoren een gigantische pot met maar liefst 120 liter rijstap!

TRADITIES GESPT OP DE OOGSTFEESTEN

IN ARENDONK SCHRIJFT MEN GESCHIEDENIS WANT ...

... men organiseert al jaren een behendigheidswedstrijd voor tractoren waarbij het hele dorp betrokken is.

... men enthousiasmeert ook de allerkleinsten met een mini-gymcana waarbij ze blikjes omver stoten.

... al meer dan veertig jaar organiseren de KVLV, KLJ en de Landelijke Gilden de Oogstfeesten.

... ook de jonge generatie leert er boogschieten dankzij de Koninklijke Sint-Sebastiaansgilde.

... men organiseert al decennialang een veeprijskamp met stoet voor de beste koeien. Binnen één familie neemt generatie na generatie er gepassioneerd aan deel.

... men spreekt een zeer eigen taaltje.

© www.arendonk.be

ONZE JEUGDBEWEGINGEN

Meisjeschiro Centrum, Chiro De Vraai, Jongenschiro Centrum, Scouts Carpe Diem, KLJ, Jeugd Rode Kruis, Plussers Arendonk

... en de favoriete jeugdbewegingstraditie van ...

Neel & Seppe van de KLJ:
'Onze favoriete jeugdbewegingstraditie is de cantus ;-), maar met mate uiteraard.'

#IKSCHRIJFGESCHIEDENIS

Deze tradities waren op één dag in Arendonk te spotten. Ongetwijfeld kent Arendonk er meer en worden ook in jouw gemeente tradities en technieken verdergezet. Deel ze met een foto op www.ikschrijfgeschiedenis.be of via Instagram/Twitter met vermelding van **#IKSCHRIJFGESCHIEDENIS**.

Zet zo ook jouw tradities in de kijker!